

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben kávézó kávéval:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a héti és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, október 7.

Fordulópont.

(Dr. H. L.) Ugy tetszik nekünk, hogy gazdasági törekvéseink közben fordulóponthoz érkeztünk. Ezt a meggyőződésünket, a sajtóban az állásfoglalások különbözősége szerint pro et kontra bőven tárgyalt nemzetközi szövetkezeti kongresszus eredményeiből szűrtük le. Maga az a körülmény, hogy a művelt nyugati kooperatív organizmusokban nagyközönség fölületes elemei, akiket tisztán a lapok vezetnek, eddig sohasem kínálkozott betekintést nyerhettek, nagy elégtételt szolgáltatott a magyar öngyelző akciónak. A publikum itt érintett része megszokta azt, hogy a merkantil szellemű újságok keleti slendrianizmussal, csipkelődve térjenek napirendre a keresztény gazdasági tömörülésnek minden ága, de kivált a szövetkezetek fölött. Azok a bizonyos nyájas olvasók a maguk szabadelvű zsurnáljaiból alkotott képek után el sem tudták másként gondolni a szövetkezeti akciót, mint kövér papokkal és sovány tanítókkal, akik nagy igyekezettel kezelik a rőföt a pult körül. Az az egy-két mágus, aki élén áll a mozgalomnak, annak véletlenül, ideig-óráig ez a passziója, ahogy a többinek a löverseny, az automobil, vagy a vadászat.

Ilyen szellemeskedések jártak eddig. És most eljöttek egész Európába szövet-

kezeti vezérferfiak, akik rangban és vagyonban egyformán előke ök, kereskedelmileg és társadalmilag egyenlően képzetek, műveltek. Magából Angliából a forgalom és üzleti tevékenység példászerű országából harminczöten jöttek el. Akkor szám ez. aminővel a szövetkezeti világkongresszusok közül eddig még csak Manchesterben volt képviselve Anglia. Oly tekintélyt és erkölcsi erőt képviselt ez a kongresszus, hogy a miniszterelnök sem vonhatta ki magát a részvétel alól, noha tudva van, hogy az ő multja határozottan merkantilis.

Hol vannak már most egy ilyen világszerte imponáló testület mellett a falusi uzorás szatócsok és az ő szószólók, a redakciókban, a kereskedelmi kamarákban, vagy akár a törvényhozásban is? Az az előkelő testület, amely egybegyűlt Budapesten, meggyőzhetett minden épelméjű keresztény embert, hogy a közvetítő kereskedelem jeremiádjai hazugságok. Hiszen az angol szövetkezeteknek még saját hajóik is vannak, amiken portékákat szállítják és a kis bővliis uzorások mindaddig azt iparkodtak elhitetni a világgal, hogy Magyarországra romba dől, ha a parasztemyecskék a szövetkezeti boltban veszik a bécsi piros.

Hát még a kongresszusi határozatok! Hogy a szövetkezetek igenis árulhatnak nem tagoknak tekintet nélkül a közvetítő kereskedelem jajveszékelésére, mert ilyen okoskodással nem volna szabad vasuta-

kat építeni, különben megcsappan a fuvarosok keresete. Hogy a szövetkezetek fölött a felügyelet autonomikus uton, központjaik által gyakoroltassék, ami által a sokféle zaklatásnak eleje vétetik. És így tovább.

Jóizü mosoly futja el arcunkat, ha arra a sok förmedvényre gondolunk, a melyel ezután a döntő befolyású állásfoglalás után a kereskedelmi kamarák majd szóval és írásban elárasztják az országot. De hiába sítalan harag ez már és tehetetlen. A fricskákat, miket a kongresszuson kapott a dühöngő merkantil tábor, csak vágja szépen zsebre és kullogjon odébb megnyult orral. A szövetkezeti törvény most reform előtt áll, de ez a reformálás azt a nyakkitekerést nem fogja eredményezni, amit a merkantilizmus tervezett vele. Jó az Isten, jót ad. Megadta nekünk magyaroknak ezt a kongresszust, amely keresztül huzta a nép ellenségeinek számadását.

Az agráriusok vezérorganuma rámutat arra a körülményre, hogy Tisza azért ment el a szövetkezeti kongresszusra, mert el kellett mennie, mert a szövetkezetek ma már politikai faktorok, amelyeket nem lehet számitáson kívül hagyni. A miniszterelnök ilyen körülmények között még áldomást is ivott a szövetkezetek boldogulására, amelynek elhangzása után megjegyezte, hogy:

— Ezt végre is egyszer meg kellett mondani.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Jolánka szerelmes.

Irtó Herczegh Dezső.

Goldbergerék korona utcái palotájában sorba lehuzogatták az ablakredőnyöket. Bezárták a lakást s minden jel arra mutatott, hogy nyaralni mennek. Igen, elutaztak Hidfalvára, a birtokukra.

Minden év tavaszán ellátogatnak Goldbergerék néhány hétre e kis, tagadhatatlanul szép vidékre, hol — daczára a helység minden természeti szépségének — halálra unják magukat.

Innen aztán egyik divatos tengeri fürdőt látogatják meg.

Goldberger az idén kivételesen nem kísérté el családját a birtokra, mert sürgős üzleti teendői gátolták őt abban s így az asszony a szép Jolánnal egyedül utazott el a fővárosból.

Kényelmesen berendezkedtek a hidfalvi kastélyban és — mihamar egész otthonosan érezték ott magukat.

Jolán kisasszony mindjárt az első reggel megtette kirándulását. Felnyergeltette kedvenc kis paripáját s kilovagolt. Amint nyugodtan, egyszerű ruháskájában, fején széles szalmakalapjával, lován ült — gyönyörű elragadó látvány volt...

Hidfalváról faszor vezet egy kis erdőn keresztül ki a földekre. A faszor akáczfaktól van környékezve, mely mellett meglehetősen magasú orgona-bokrok virágoznak.

Még csak kora reggel volt. A nap gyengén szórta szét sárgás-piros sugarait és Jolánka levette fejéről a kalapját. Körülötte mély csend volt, csak néha-néha kerekedett egy-egy szellő, a mely pajkosan játszadozott szép szőke fűtjeivel.

Lépésben haladt lovával s néha-néha az orgona-bokrokhoz közeledve, tépdeste az illatos virágokat, hogy azokkal a lovát, meg kalapját felékesítse. Majd önkéntelenül felkaczagott, mondván:

— Istenem, mily gyerek is vagyok!

Ekkor hirtelen megfordította lovát és ijedten nézett vissza:

Lódobogást hallott, mely mindinkább közeledett.

Csakhamar kivehette, hogy egy lovas épp azon az uton, hol ő haladt, gyorsan vágatott előre.

A lovas, midőn Jolánt megpillantá, szemmel láthatólag meglátsáta lovának iramodását, mikor aztán a lovas Jolánka mellé ért, — illedelmesen levette fejéről a kalapját s köszönté őt:

— Adjon Isten jó reggelt!

Jolánka mosolyogva billenté meg fejét, jóllehet nem ismerte a lovast, ki csakhamar sarkantyuba kapta lovát, s mind gyorsabban és gyorsabban elvágatott.

A lovas pedig egy csinos, napbarnított képű, erőteljes parasztleány volt. A helység eg ik leggazdagabb emberének a fia.

A leány jó ideig a derék legény után nézett.

Talán az tetszett neki, hogy olyan szépen s egyaránt jól üli meg a lovát, vagy talán — maga a lovas tetszett neki — de utána nézett, míg csak a ló által fölvert por és a

A legjobban ajánlható az úri közönségnek ruha-beszerzésre

MITTEILER EDE Nagyvárad, Fő-utca, (Uri Casino-épület). TELEFON 510.

angol divat férfiszabó-czég
 Szövetek méterenként nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhettek be.

mely angol szövetekből a legújabb szabás szerint a legszebb kivitelben készít **férj-öltönyöket**, s minden e szakba vágó ruhaneműket. — Női **costümöket**, valódi angol **SZÖVETEK** nagy választékban.

Ki merete volna ezt hinni csak pár évvel ezelőtt is? Ime, a fordulópont elérkezett. Hanem ennél aztán nem szabad megállani, nehogy újból visszazökkenjünk a bukducsolások korszakába. Akik eddig lekicsinyelték a szövetségi mozgalmat, nyissák ki szemüket és lépjenek hívei közé, ha nincsenek az uzsorások zsebében. Különben maholnap ugyanis oda jutnak. Valóságos diadalmában őrülnek a váratlan fordulat hatása alatt a magyar szövetségi ügy. Ocsudjunk föl és dolgozzunk. Építsük ki a szövetségi középpontok tervbe vett szövetségét, örködjünk az új szövetségi törvény megalkotásánál. És vessük szívéinkbe Károlyi Sándor gróf intelmét: akadályozzuk meg azt a törekvést, amely a hajdankor legerősebbjeinek helyébe a jelenkor legfurfangosabbjait akarja ültetni.

Obstrukció.

Csávolszky röpiratával kapcsolatosan megint felmerült a kérdés, volt-e valami haszna a nemrég lezajlott obstrukciónak s van-e alapja annak a Csávolszky-féle kijelentésnek, hogy a magyar ellenzék az obstrukciót rendes fegyverré teheti?

A multa nézve tisztában lehetünk azzal, hogy valami sok eredményt nem ért el az obstrukció s a mit elért, annak is olyan keserű ellenszerei akadtak, hogy sokat levont a vívmányok értékéből. A létszámot nem emelték, de emelték a kiadásokat s nem tudni, nem nagyobb érvágás-e a nemzeti munkaerőn 450 millió korona kvótászerű része, mint 4—5000 ujonc?

A multtal tehát az obstrukció nem nagyon dicsekedhetik.

A jövő is kétes.

Az bizonyos, hogy az obstrukció rendkívüli fegyver, de az is bizonyos, hogy nálunk a parlament helyzete nem normális. Ősi alkotmányunk fennáll, büszkén hirdetjük. A fogoly oroszlan is oroszlan, akár sivatagbéli testvére. Nálunk is ez a csekélyke baj van, hogy alkot-

mányunk fölé a fejedelmi hatalomból külön zárkát építettek, amelynek falain áttörünk nem lehet.

Szabadok vagyunk, de csak annyira, amennyire szabad.

Ily helyzetben a parlament nem alakulhat meg az igazi népképviselő elvei szerint. A többség nem az alkotmányt, hanem a fejedelmi hatalmat tekinti. A kisebbség tehát, ha a kettő közt ellentétet talál, természetesen a nemzet mellé áll: kénytelen rendkívüli fegyverekhez folyamodni, mert a rendes fegyver, a többség megszerzése, a felsőbb hatalom óriási nyomása folytán el van zárva előle.

Az obstrukció tehát a magyar ellenzéknek szokottabb fegyver lesz, mint másutt — csak hogy óvatosabban kell vele bánni, nehogy megint kétfelé hulljon a vágása, mint hullott a legutóbbi obstrukció után. Éppen azért, mert rendkívüli fegyver az obstrukció, csak rendkívüli alkalomra s nem mindennapi használatra való.

Az obstrukció leszerelésének emléke.

A Thaly Kálmán-féle emlékérem ünnepies átadása f. hó 10-én lesz a képviselőházban. Az emlékéremet az elnöki fogadóteremben nyújtják át azoknak jelenlétében, kik pártkülönbség nélkül fáradoztak az emlékérem létrehozásán.

A keletázsiai háború.

Mukden védelme.

Berlin, október 7. A «Berliner Localanzeiger» harctéri tudósítója azt jelenti, hogy Mukden teljesen az oroszok birtokában van és egyelőre kilátás sincs arra, hogy a japánok sikeresen ostromalhassák Mandzsuria fővárosát. A Hóhótól délre Misicsenko tábornok lovassapatai őrzik az utakat. Ellenben jelentékeny haladást tettek a japánok a szárnyakon és pedig a jobb- és balszárnyakon. A szélső bal és jobb szárnyig kilenczven kilométernyi távolságig terjednek a japán hadak. A japán főhadiszállásokon biztosra veszik a hírt, amelyeket a kémizorgálat bocsátott rendelkezésükre, hogy ugyanis

egy jelentékeny része az orosz hadseregnek Tielingbe elindult.

Ez volt az oka annak, hogy a japánok roppant területre vonták szét hadaikat. Kuropatkin tábornok a liaojangi útközet óta csak a VI. szibériai hadtesttel gyarapíthatta hadseregét. Ellenben japán részről a hadakat már teljesen kiegészítették, a hadsereg veszteségeit pótolták és két új hadtesttel erősítették csapataikat. A stagnáció a hadműveletekben jelenleg igen feltűnő, de az okát nem tudják.

Meddig tart a háború?

Tokio, okt. 7. Gróf Okuma ma tartott hosszabb beszédben kifejtette, hogy a nemzetnek el kell készülnie egy hosszabb háborúra. Időtartamát előrelátni nem lehetséges, de legalább két évig eltart és két milliárd jenbe fog kerülni. Japán kénytelen lesz jövőre 500 millió jenes kölcsönt felvenni, Gróf Okuma intette a nemzetet, hogy segítő forrásait kimélje és ama törhetetlen bizodalmanak adott kifejezést, hogy a japán fegyverek győzelme végül mégis eredményre fog vezetni.

Kuroki főhadiszállásáról.

London, október 7. A Standardnak jelentik 5-iki kelettel, Kuroki főhadiszállásáról. A csapatok az orosz balszárnyon nagy tevékenységet mutatnak és nagy megerősítést nyernek. Egy japán gyalog szakasz Pönszikutól 80 kilométernyire északra, az ellenségre bukkant. Jantaitól nyolcz kilométernyire északra is bukkant fel mintegy tíz lovasszázból álló és öt ágyúval ellátott orosz lovasság, mely rálőtt a japán előőrsre.

A Daily Telegraph jelenti Szöulból 5-éről: Az oroszoknak Koreába való bevonulása most már határozott alakot ölt. A japán helyőrségeket megerősítik. Az összeütközést várják. Szemben az orosz csapatoknak Koreában való összeállításával, a köngcsengi orosz haderő minden fegyvernemet magában foglal.

A Daily Telegraphnak jelentik Csifuból tegnapi: A japánok a legnagyobb ostromágyuk közül négyet Dalniból Takusanba szállítottak, és készülődnek Port-Artur újabb támadására. Mivelhogy a francia hajók állítólag Tiencsin felől akarják áttörni az ostromlózárat, a japán torpedónaszádok czirkáló utakat tesznek.

A Daily Telegraph jelenti Csifuból: Az oroszok szorgalmasan javítják a port-arturi erősségi műveket. A kínaiak díjtalanul kénytelenek napszámos munkát végezni és csak naponként kétszer kapnak ezért enni. Hir szerint a vízi szállítás nem szakadt meg.

nagy távolság el nem takarták a szemei elől...

— Derék fiu! — mondá magában félhangosan s aztán gyengén meglegyintette ostorával lovát és — haza vágatott

Egész nap az ismeretlen lovas járt eszében. Szerette volna megtudni az illető kilétét, de — szégyelte magát.

Kíváncsiágát ezuttal legyőzte gögje, büszkesége.

Szégyelte magát maga előtt, hogy ő a gazdag uri leány érdeklődjön egy közönséges parasztleány iránt.

Másnap reggel ismét találkoztak. Jolán ekkor éppen hazafelé tartott s így egy ideig egy vonalban haladtak.

De a legény, mintha megérezte volna, hogy nem illő dolog, hogy ő a parasztleány egy uri kisasszony mellett haladjon, egyet csettintett a nyelvvel és eliramodott.

E néma találkozások mindennap pontosan ismétlődtek. A legény köszönté a leányt, ki édesen nevetve viszonzta azt.

Az orgonabokor rövid életű virága hervadni kezdett s rövid pár nap alatt egészen lehullt.

Jolánka sajnálattal tapasztalta ezt, most már levelekkel és zöld galyakkal diszítette fel lovát.

Egy reggel azonban kellemes meglepetés várt reá. Ismeretlen nevű lovasa egy gyönyörű rózsából álló csokrot nyújtott át neki.

A legény félénken állítá meg lovát a leányé mellett s így szólt:

— Láttam, hogy mennyire szereti a kisasszony a virágot, hát ha nem veti meg, úgy fogadja el tőlem a bokrétát!

Jolánka nevetve nyult a bokréta után.

— Igazán köszönöm Önnek... izé ur... de hogyan is hívják önt?...

— Szekeres István a nevem — mondá a legény — de otthon csak úgy Pistának szólítanak!

— Hát Pista ur, fogadja köszönetemet Igazán szép virág.

Egymás mellett haladtak. Pista a leány kérdéseire félénken, tisztelettel felelt.

Ez időtől kezdve meg volt a barátság köteve!

Mikor a faluba értek, elváltak egymástól

utaik, a leány Pista felé nyújtá finom fehér kezét Pista gyengéden szorította azt meg, aztán pörge kalapját a fejéről levéve, köszönt — és elsielt...

Jolánka csak most, hogy egyedül volt, vette jobban szemügyre a virágot. Csupa fehér tearózsa volt. Véletlenül a kedvencz virága. Hálával gondolt vissza Pistára, mivel — most vette csak észre — mind többet s többet foglalkozott. A barna, inkább barnás lekete, szép száll fiu, tetszett neki!

Ha magára maradt kis szobájában, vagy ha kint ült a lugasban, mindig csak Pistára gondolt.

Betöltött tapasztalatlan, naiv szivecskéjében egy kis helyet. — Szerette őt...

Multak a napok. Ha egyszer-mászor az eső esett, vagy más körülmény miatt nem találkozhattak, Jolán igen lehangolt volt.

Ily körülmények közt érte Jolánt egészen váratlanul édes anyjának az a határozata, hogy tengeri fürdőbe utazzanak.

Hiába volt Jolán minden ellenvetése, minden kifogása, édes anyja parancsainak engedelmeskednie kellett. Nehezére esett, hogy e

Róth M. utóda

ajánlja ez évadra érkezett angol ujdonságait

Egyedüli raktár

Fownes féle (Valódi amerikai angol kesztyűkben (czipőkben

uri ingek mérték szerint

angol vadász mellény és bőrkabát különlegességek.

Az ausztráliai tengernagy utasításai.

London, okt. 7. A Reuter ügynökségnek jelenti Melbourneból, hogy az ausztráliai hajóhad vezénylő tengernagyja utasította a Queensland keleti partján levő Pilades nevű cziukáit és a Kadmusz nevű hajót, mely utóbbi Sidneyben van, hogy a Torre-szorosba menjen, honnan két orosz hadihajó érkezését jelzik.

A Daily Mail hire szerint Ausztráliában attól tartanak, hogy az orosz hajók az Imperator nevű gőzöst várják, mely értékes rakományt visz Sydneyből Japán számára.

UJDONSÁGOK.**Megszűnt a kőműves-sztrájk.**

— A munkázárlat vége. —

Nagyvárad, október 7.

Három heti kínos vergődés után végre megszűnt a kőműves munkások sztrájkja. Megszűnt megegyezés folytán, amelyben a munkások nem nyertek semmit, sőt örültek, hogy nagyobb szorgalom ígéréstével megtarthatták a régi munkabérekét. Hát érdemes volt ezért egy hónapi keresetet elveszteni?!

A kőműveseknek ez a sztrájkja nem a megéretté biztositására lett indítva, hanem négy igazgató érdekének támogatására. Egy pár szocialista agitátor nekiugratta a munkásokat a munkabeszűntetésnek s aztán cserben hagyták őket. Minden pénzbeli támogatás nélkül kellett a szegény beugratott népnek végig kinlódni azt a nyomoruságos három-négy hetet, ameddig a sztrájk tartott.

De sok éhező asszony és gyermek átka szállott a vezér urak fejére az alatt az idő alatt. De hisz mit törődnek ők azzal?!

Ők kapnak a tömeg izgatásáért annyit, hogy tisztességesen, nagy urak módjára élnek belőle.

De hát béke velük! A fő dolog az, hogy létre jött a megegyezés. Sok ártatlan embert mentettek meg ezzel a nyomoruságtól, — az elzüléstől.

A sajtóiroda jelentése szerint a kőművessegédek megbízottjai tegnap délelőtt megjelentek

Gerő Ármin főkapitánynál, s tudomására juttatták, hogy az építőipartársulat által a módosított egyezményt pontról-pontra elfogadják és megszüntetik a sztrájkot. A béke mai napon helyre állott a városban, s mindenfelé megkezdődött a munka. Mindenfelé zavartalanul folyik most már az építkezés.

* **Személyi hir.** *Moskovits* Miksa, a nagyváradi leszámítoló és jelzálogbank vezérigazgatója Abbaziából hazaérkezett.

* **Az olasz plébánia templom építése.** A nagyváradi-olasz kath. plébánia templom építése a befejezéshez közeledik. Az impozáns templom belső díszítésén dolgoznak s az oltárokat állítják be. A főoltár hatalmas márvány követ Vaskóhról rendelték meg, de még nem érkezett meg s így nem tudják még beállítani. A templom építő bizottság tegnap ülést tartott. Még nem tudják megállapítani biztosan, hogy mikor lesz az építés és berendezés teljesen készen, azonban előre láthatólag a jövő év január havában átadhatja a vállalkozó a templomot. Az építésre felügyelő bizottság tegnap ülésén, a legutóbbi kőműves sztrájkból kifolyólag, kimondotta, hogy a sztrájkot és annak következményét; a munka zárlatot, vis maiornak tekinti s az építkezési határidő be nem tartására jogi hátránnyal nem bír.

* **A király legifjabb unokája.** Kedves örvendetes családi esemény sugara aranyozta be ős királyunk atyai szívét. Ő Felsőleánya *Mária Valéria* főhercegnő, *Ferenc Szalvator* főherceg felesége tegnapelőtt október 6-án délután 1 óra 40 perczkor Wallseeben egy főhercegnék adott életet. A kiadott orvosi jelentés szerint egy a fenséges anya, mint az újszülött főherceg jól érzik magukat. Az újszülött nyolczadik gyermeke a főhercegi párnak.

* **Esperesi gyűlés.** A szilágysomlyói alesperesi kerület papsága, f. hó 5-én tartotta őszi gyűlését *Krasznán*. Jelenvoltak *Csaponyi* Ignác alesperes, zilahi plébános elnökle mellett *Somossy* Viktor kárászteleki, *Eszes* Béla krasznai, *Szentkirályi* Zoltán göröcsöni plébánosok, *Kőrössi* Endre szilágysomlyói adminisztrátor és *Barabás* György zilahi káplán. A gyűlésen a folyóügyek elintézése után *Kőrössi*

Endre szilágysomlyói adminisztrátor a hitoktatás célirányosságáról értekezett. — Gyűlés után a jelenvoltak *Eszes* Béla házigazda szivesen látott vendégei voltak.

* **A színház tűzbiztonsága.** A Szigligeti-színház tűzbiztonságának fokozása tekintetében a főkapitány által összehívott értekezlet, valamint a színügyi bizottság által indítványozott intézkedések és javaslatok Nagyvárad város tanácsának tegnapi ülésén kerültek tárgyalásra. Megbízták a főmérnököt, hogy a díszlet-raktárnak a színház háta mögött leendő felépítésére készítsen tervet. Azon régi panaszon is segíteni akar a tanács, hogy a színigazgató a színpadon több napra szükséges díszletet is összehalmoz. A tanács utasítást adott a színigazgatónak, hogy a szerződés szerint csak az azon napi díszleteket szabad a színpadon tartani. A rendőrséget és tűzoltókat pedig utasították hogy e tekintetben szigorúan ügyeljenek fel. A két oldali vésztérasszok mellé vaslépcsőket akarnak építeni. Erre nézve is megbízták a főmérnököt, hogy tervet és költségvetést készítsen.

* **A műemlékek országos bizottsága.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter gróf *Zichy* Jenő v. b. t. t. urat a műemlékek orsz. bizottságának elnökévé, báró pusztakéri *Forster* Gyula főrendiházi tag miniszteri tanácsost, a nevezett orsz. bizottság helyettes elnökévé öt év tartamára kinevezte. A bizottság tagjaivá pedig kinevezte:

Aigner Sándor, *Alpár* Ignác, dr. *Beóthy* Zsolt, dr. *Békefi* Remig, *Czigler* Győző, *Csánki* Dezső, *Divald* Kornél, *herczeg Esterházy* Miklós, *Fittler* Kamil, báró *Forster* Gyula, dr. *Gerece* Péter, *Gyalus* László, dr. *Hampel* József, *Kammerer* Ernő, dr. *K. Lippich* Elek, *Lotz* Károly, *Lyka* Károly, *Müller* István, id. *Pálffy* János gróf, *Radisic* Jenő, *Schulek* Frigyes, *Steinhausz* László, *Szalay* Imre, dr. *Szendrei* János, *Székely* Bertalan, *Szmracsányi* Miklós, *Sztehló* Ottó, *Szumrák* Pál, *Tandor* Ottó, *Thaly* Kálmán, dr. *Török* Aurél, dr. *Téry* Gábor és *Zala* György urakat; levelező tagjai pedig: *Angyal* Béla, *Börzsönyi* Arnold, *Bunyitay* Vincze, *Demko* Kálmán, *Gond* Ignác, *Gózon* Imre, dr. *Gyárfás* István, *Horváth* Viktor, *Jeszenszky* Alajos, *Jedlicska* Pál, *Kandra* Kabos, *Kárpáti* Kelemen, *Károly* István, ifj. *Kemény* Lajos, *Killer* Frigyes, *Lehoczky* Tivadar, *Matunik* Mihály, dr. *Márki* Sándor, *Modrovich* János, *Myskovszky* Viktor, *Nacz* József, dr. *Némethy* Gyula, *Némethy* Lajos, dr. *Ortvay* Tivadar, dr. *Posta* Béla, dr. *Récsey* Viktor, *Rózsa* Vitál, id. *Storno* Ferencz, ifj. *Storno* Ferencz, *Téglás* István, dr. *Vajdovszky* János, *Vosinszky* Mór és *Walter* Antal urak.

* **Stubenberg József gróf esküvője.** A székelyhídi uradalom kegyura gróf *Stubenberg* József főrendiházi tag, október 5-én tartotta egybekelési ünnepélyét a tanhausenai kastély kápolnájában *Gudenus* Paula bárónővel, *Gudenus* Ernő báró és *Schönborn* Anna grófnő leányával. Ezen alkalommal *Szebeny* Gyula székelyhídi esperes-plébános az összes uradalmi tiszték és nagyszámu közönség jelenlétében ünnepélyes istentiszteletet tartott a grófi pár boldogságáért. Este lakoma volt, mely alkalommal lelkes felköszöntőkben éltették az új párt.

* **A város általános csatornázása.** A biharmegyei közkórházból kifolyó szennyvizek levezetésére alig két évvel ezelőtt építették ki *Lukács* György- és *Széles*-utcán keresztül a csatornát. A költségeket Biharvármegye előlegezte, azon kikötéssel, hogy a város az általános csatornázás alkalmával az összeget visszatéríti. Most, hogy a *Főutca* csatornázását megkezdte a város, a vármegye átírt a polgármesterhez

helyről távoznia kell s ki tudja, ha most távozik innét találkozhatnak-e még egyszer Pistával??...

*

Fönn a kastélyban előkészületeket tettek az utazásra. A szezonnak vége volt!

Jolánka utoljára lovagolt ma ki a kedvenc helyéhez. Korábban érkezett ki, mint rendszeren, Pista már ott volt...

A fásor akáczfái virágoztak, üde levegőt árasztván, igazán most kezdődött itt csak az élet.

— Tudja-e Pista, hogy mi holnap elutazunk? — kérde Jolán.

Pista láthatólag meglepődött. Nem mert a leányra nézni s halkán modá:

— Elutaznak!!!

— Igen Pista, itt hagyjuk a szép vidéket, mert a mamám úgy akarja, hogy tengeri fürdőbe menjünk...

Sokáig némán baktattak szorosán egymás mellett.

Jolán hirtelen Pistához fordult.

— Mondja csak Pista, de őszintén... tetszem én magának?

— I... igenis, hát tetszik nekem a kis-asszony — felelt Pista zavarral — és... én kedvelem is a kisasszonyt!... igen!...

— Kedvell kedve! — ismétlé Jolán.

Bucszva kezét nyujtá Jolán Pistának, ki

ugy tett, mintha ajkához akarná emelni, de hirtelen mozdulattal elbocsájtá azt s csak ennyit mondott:

— Áldja meg az Isten a kisasszonyt!

II.

A csendes, kedves kis falucskából egyszerre csak a tengeri fürdő zajos életébe sodortatott a kis Jolánka.

Mily elhagyatott volt a kis falucska, hol mégis oly jól érezte magát.

Ha fürdés után megtették rendes sétájukat a korzón, vagy ha betértek a Grand Caféba (hol cigány muzsikálta a magyar darabokat!) nyomban asztaluk köré csoportosult az ismerős fiatal gavallérok léha gárdája. Ezek körülrajongták a kis Jolánt és életrehalálra kurizáltak a — pénzének.

Oh, hányszor történt meg, hogy miközben egyik-másik ur nagy hangon udvarolt, bókolt Jolánnak, addig a leány gondolatai otthon jártak a kis faluban a piczi orgonabokor mellett. Láttá magát a mint virágot tépdés és — felsóhajtott.

— Már megint sóhajt?! — szól ilyenkor némiképp sértődötten az urfi.

Erre mosolyogva válaszol Jolánka:

— Sóhajtottam??... Pedig ugy szeretem magát hallgatni!...

a csatorna építésére adott előleg visszafizetése iránt. A városi tanács tegnapi ülésében került tárgyalás alá a vármegye átírtára s felvilágosító választ küldenek a vármegyéhez, hogy az összeget csak az általános csatornázás befejezése után köteles a város visszafizetni. Ettől pedig még nagyon messze vagyunk, s a Fő-utca csatornázása csak egy kis része az általános csatornázásnak. A város készséggel visszafizetné Bihar megye követelését, ha már az általános csatornázás befejezésénél tartanánk.

* Gróf Dégenfeld Imre a tébolydában. Budapestnek nagy szenzációja van. Egyik előkelő mágnását, gróf Dégenfeld Imrét, a kitűnő sportférfit súlyos idegbaja miatt szanatóriumba helyezték el. Mennyi igaz ebből a súlyos idegbajból, senki nem tudja. A gróf egyike volt a leggavallósebb mágnásoknak, igazi lovagias gondolkodású uriember, akinek a viselkedésén abszolúte semmi abnormitást nem lehetett konstatálni. Igaz, hogy az utolsó időben gyöngékedett a gróf, de az inkább meghülés, vagy ehhez hasonló betegség lehetett. A grófhöz közelálló körök egész más színben tüntetik fel ezt a szanatóriumba való szállítást. Arról sugdolóznak, hogy a gróf olyan házasságot akart kötni, amely ellen a családja és az összes barátai óva intettek s a szanatóriumba való szállítás is összefüggésbe van ezzel a házassági kísérlettel.

* A Páris patak kiszélesítése. A Fő utca rendezése alkalmából a közközház mellett levő Párispatak hidját is kibővítik, hogy a forgalom igényeinek megfelelőhessen s a villamos vasut is átvezethető legyen rajta. A főmérnök tervei szerint a mostani hidat 10 méterrel szélesítik ki; a meglevőt ki építik, a vasut részére. A munkálatok 55700 koronában vannak előirányozva. A városi tanács az építést elrendelte s a munkálatok keresztül vitelével a Madarász és Flanta vállalkozó céget bízták meg. A Fő-utca csatornázása és a hid elkészítése után a Párispaktól az Uj-sorig terjedő mély árkot betömik s annak a helyén lesz a gyalogjáró. Ez a környék egészen átalakul az utca rendezése által s eddig csekély értékű kertek válnak értékes házhelyekké.

* Uj gazdasági tudósítók. Tallián Béla m. kir. földmívelésügyi miniszter Réthy Kálmán berettyó-ujfalui lakost, Fákó Ödön pocsjai lakost Biharvármegye berettyó-ujfalui járására nézve, Steiner Lajos széplaki, Mauszbarth Sándor emmaligeti, Orbán Vincze dédai lakost ugyanezen vármegye margittai járására nézve a gazdasági tudósítói tiszttel bizta meg.

* A gyermekkorház költségvetése. A nagyváradai Sztaroveszky-alapítványi gyermekkorház igazgató választmánya tegnap, pénteken délután tartott ülésében tárgyalta az áldásosan működő gyermekkorház jövő évi költségvetését. A kórház-alap bevétele 232,125 koronára, a kiadás 20125 koronára van előirányozva, s így az alap maradványa 212.000 kor. Tisztán a kórház szükséglete 12040 kor. A főszámvevő a kórház igazgató-főorvosának fizetését, az igazgató választmány előbbi megállapodásához képest 1000 korona helyett 1600 koronával vette fel, a tiszteletbeli műtőorvosnak pedig 800 korona tiszteletdíjat vett fel. A választmány a költségvetést elfogadta, a tiszteletdíjakat helyesli s ilyen értelemben tesz előterjesztést a kösgyűlésnek. A jövő évre a napi ápolási díjak 1 kor. 60 fillérben vannak megállapítva. Az ülésen jelen voltak Rimler Károly elnök, Dus László v. főügyész, Ragány János főszámvevő, dr Vucskics Gyula, dr Schiff Ernő igazgató-főorvos, dr Hoványi Géza, dr Konrád Márk és Juricskay Barna aljegyző.

* Szász Iván törvényszéki elnök. A Budapesti Közlöny legújabb száma közli, hogy Ó Felsege Plósz Sándor m. kir. igazságügyminiszter előterjesztésére dr Szász Iván dévai kir. ügyészt a tordai kir. törvényszék elnökévé nevezte. Szász Iván váradai fiu, több váradai családdal közeli rokonságban van.

* Dr Krüger Aladár ügyvédi irodáját Kórház (Hidegser)-utca 11. szám alá, a Bihar megyei kórházzal szembe helyezte át.

* A közigazgatás egyszerűsítése. Folytonosan a közigazgatás egyszerűsítéséről beszélünk s komolyan hisszük azon törekvést, hogy az ügyek elintézésének egyszerűsítése által a városi tisztviselők létszámát apaszthatjuk s ha ezáltal nem érünk is el pénzügyi megtakarítást, de segíthetünk a város nagyobb megterhelhetése nélkül a tisztviselők anyagi helyzetén. A gyakorlatban azonban látjuk, hogy szó sincs a közigazgatás egyszerűsítéséről, s valószínűs sibilása az ügynek az, amint a városi tanács követ; csak arra jó, hogy szaporítsa a munkát s emelje az akták számát. Erre eklatáns példát mutat a tegnapi tanács ülés. Most már egy épületben vannak az összes városi hivatalok s mégis tanács elé visznek egyszerű, két sorral elintézhető közbeeső dolgokat, ahelyett, hogy rövid uton kiadják azokat egyik- vagy másik ügyosztályhoz, vagy bizottsághoz. Mi szükség volt például arra, hogy a Custodis cég ajánlatát a szemét elégetésére és az így nyert energia felhasználására vonatkozólag a tanács elé vigyék s az adja ki a főmérnöknek. Vagy miért kellett ahhoz a tanács végzése, hogy a piaci szabályrendeletet a jogügyi bizottság adja ki véleményezés céljából a jogügyi bizottságnak. S még van ilyen egész hal maz. Ezeket az aktára vezetett utalással rövid uton el lehetne végezni s mikor már minden tekintetben fel van szerelve az akta, vinnék a tanács elé. De hát akkor kevesebb lenne a munka és a szám . . .

* Sikasztás az államnyomdában. Egy könyvnyomatos nyomán több reggeli lap azt a szenzációt röpitette világgá, hogy az államnyomdában nagy sikasztásnak jöttek a nyomára. A sikasztást az okmánybélyegeket csomagoló osztályban követte el eddig ismeretlen tettes elemelvén, eddig szintén ismeretlen mennyiségű és nagyságú bélyeget. A könyvnyomatos szerint úgy derült ki ez az évék óta üzőtt visszaélés, hogy a napokban az egyik bélyegcsomagban sokkal kevesebb bélyeget találtak, mint a mennyit a csomagban lévő szám mutatott. E fölfedezés után állítólag azonnal megindították a vizsgálatot, a melynek szintén állítólag az volt meglepő eredménye, hogy sok olyan csomagot találtak, amelyből kisebb-nagyobb bélyegmennyiség hiányzott. Voltak olyan csomagok is, amelyekben 100—200 koronával volt kevesebb bélyeg, mint amennyinek azokban a csomagokban szám szerint kellett volna lenni. Nos hát az egész dologból alig igaz valami. A könyvnyomatos fantáziáját valószínűleg a pozsonyi postaigazgatóságnál a napokban fölfedezett sikasztás termékenyítette meg. Ott tényleg több csomagból hiányzott kisebb-nagyobb mennyiségű bélyeg s a vizsgálat folyamán arra is kiterjeszkedtek, hogy nem az államnyomdából kerültek ki a bélyegcsomagok téves jelzéssel, vagy nem ott követték-e, már a sikasztást. Ezért rendelték el ott a rovincsolást. Az államnyomda igazgatója kizártnak tartja, hogy a nyomdában tévedés vagy sikasztás történhessék, mert a bélyegek először négy hivatalnok kezén mennek keresztül, akik megolvassa adják át a hitelraktárnak amely ugyancsak megolvassa adja ki azokat a pénztárnak.

A »Magyar Távirati Iroda« jelenti: Néhány napilap a pénzügyminisztériumban az okmány-

bélyegek kezelésénél előfordult nagyobb mérvű sikkasztásról tesz említést. Illeütkes helyről e hírekkel szemben arról értesülünk, hogy a pénzügyminisztérium illető osztálya az okmánybélyegeket az e célra készített ládákban küldi a vidéki postafőnökségeknek. E ládák két kulccsal vannak ellátva, az egyik a pénzügyminisztérium okmánybélyegeket kezelő osztályfőnökénél van, a másikat a vidéki postafőnök kezeli. Ezenfelül a ládák ólomzárral (plomba) vannak ellátva. A pozsonyi hivatal tavaly jelentette először, hogy az okmánybélyegeket tartalmazó láda 20 korona értékkel kevesebb bélyeget tartalmaz a deklarációnál. Az idén többszörösen ismétlődött a hiány, de mindannyiszorra pozsonyi küldeményeknél. Az 1903. és 1904. évi összes küldeményeknél 1—800 korona hiányról van szó, ami a pénzügyminisztérium arra indította, hogy a rovincsolást elrendelje és megállapítsa, vajjon a hiány kuforrása Budapesten, vagy a pozsonyi hivatalnál keresendő.

* Magántisztviselők értekezlete. Jelentettük már, hogy a közeledő városatyá választások alkalmából a magántisztviselők is akcióba lépnek s Fényes Manó elnök és Schwartz Izidor főtitkár személyében ők is jelet állítanak. Ebben az ügyben folyó hó 9-én vasárnap délelőtt fél 11 órakor a Füchsl palotában levő egyleti helyiségükben nagyobb értekezletet tartanak, mely alkalommal az akció részleteit fogják megállapítani.

* Siketnémák segélyezése. A siketnémák budapesti áll. intézetébe (VIII., Moson-ny-utca 8. sz.) a székesfőváros távolabbi részeiben, vagy a vidéken lakó szegénysorsú siketnémák csak az esetben vehetők fel, ha az ilyeneknek az intézet közelében való elhelyezési költségeit nemes emberbarátok fedezik, mert a kormány amúgy is igen nagy összeget kitevő kiadásai mellett a növendékek eltartási költségeinek fedezésére legjobb akarattal sem vállalkozhatik.

Az áldozatkész cselekvő szeretetnek igen szép példáját adta legújában gróf Esterházy Miklós Móricz cs. és kir. kamarás, esákvári nagybirtokos, aki a folyó tanévtől kezdve egy siketnéma gyermeknek a fenti intézetben való neveltetése egész idejére, vagyis 8 tanévre szükséges eltartási költségeit fedezi. A »Szeretet orsz. egyesület« pedig hasonló segélylyel 9 gyermeknek tette lehetővé az oktatás és nevelés áldásait. Az említett jötevőkhöz csatlakoznak még Szabadka város és Lengyel-tóti község is, melyeknek nemesen gondolkozó közönsége szintén egy-egy növendék részleges eltartási költségeit biztosítja.

Vajha napról-napra szaporodnák azoknak a jólelkű embereknek a száma, akik a fenti dicséretes példákön felbuzdulva segédkeznek nyujtanának az intézetnek feladata szélesebb körű minél sikeresebb betöltéséhez.

* Ujczképzés. A katona-alisztek brutálításáról egész legendák járnak szájról-szájra. Sajnos, nem alap nélkül, mert még ma is akadnak olyan káplár urak, akik a szegény katonákat csak idomítható matériáknak nézik, kiket pofonokkal és puskatussal lehet megtanítani a regulákra. A bundásnak a fejébe kell verni a haditudományt. Tegnap is a Szent Anna-utcán egy 37-es baka káplár mutatta meg, hogy ő az ujczoknak a teljhatalmu ura. Egy szegény bakát addig pofozott, míg kifáradt bele a keze.

* A Demokraták a fehér asztalnál. A »Nagyváradai demokrata kör« az idej első társas összejövetelét ma este 8 órakor a »Fekete Sas« földszinti éttermében fogja megtartani. A »Demokraták« mai összejövetelén a küszöbön levő városi választások fognak felszínre kerülni.

* A pofon, mint munkadíj. Izgalmas jelenet játszódott le tegnap délután a Nagy-Teleki-utcán, a Kurländer-féle pálinkás üzlet előtt. Az üzlet tulajdonosának vitt haza pár kijavított ruhadarabot a szabómester. A gazda nem lehetett nagyon meglegedve a munkával, mert a mestert pár nyaklevessel honorálta s az utcára zavarta. A furcsa statáriális eljárást

és a még furcsább honoráriumot persze a «tűművész» sehogy sem akarta zsebrakni s ez ellen kézzel-lábbal, de főleg tele torokkal tiltakozott, a minek persze hatalmas csődület lett a következménye, de legalább mégis elért vele a kidobott mester annyit, hogy a kalapját és a pénzt is utána dobták. Mikor már az ügy ilyen stádiumba jutott, a szabó átment a város-házra a rendőrséghez, hogy a különös munkadíjért elégtételt szerezzen.

* Osztálysorsjáték. Az osztálysorsjáték tegnapi húzásán a következő nyerő számok a huzták?

80.000 koronát nyert: 109476.
60.000 koronát nyert: 97139.
20.000 koronát nyert: 43109.
15.000 koronát nyert: 11946.
10.000 koronát nyertek: 24971 40163.
5000 koronát nyert: 78587.
2000 koronát nyertek: 2169 12229 17407
27085 28265 28539 36120 49515 52241 56847
64657 65247 75041 76255 81259 83023 85589
85817 89042 89502 92609 98270 99605 103735
107028.
1000 koronát nyertek: 389 964 2231 5548
12355 12358 16382 17402 20358 22022 23076
29630 39412 32929 35312 36806 28591 42757
43376 44676 45966 46331 46959 48889 51035
52054 54711 55339 58774 66129 66544 67122
66129 66534 67123 67281 71922 72274 76895
83130 89387 91178 94600 94851 95644 99711
104831 105190 106944 107458 109567.
500 koronát nyertek: 2223 3564 3829
6549 8998 13309 14724 14838 16818 18863
19330 23868 25815 25823 26882 26997 29268
31569 39622 39980 42197 44563 45053 45123
52123 53465 53504 61922 64385 65683 66830
59450 59701 60050 61922 64385 65683 66830
67683 68288 68545 71169 75390 75597 77667
78170 86366 89677 91971 92380 90569 90944
92156 95968 96503 98984 101601 101736
102710 102645 102738 100821 103535 105586
107669 108730.

A többi kihuzott számok 200 koronát nyertek.

* Elveszett tegnap este 9 és 10 óra között az állomástól a Széchenyiig terjedő uton egy csomagban 5 kötet lexikon. Becsületes megtalálója jutalmat kap a rendőrségen.

Az ujonnan átalakított

és megnagyobbított áruházamban a következő cikkek kizárólag jó minőségben megérkeztek és azokat a legolcsóbb árak mellett boesajtom a mélyen tisztelt közönség rendelkezésére.

Férfi-, női- és gyermek-CZÍPOK.

Férfi és tíu KALAPOK.

Férfi és tíu FEHÉRNEMŰEK.

Mindenemű HARISNYÁK.

KALUCSNIK. gummi-kabátok

és az összes férfi divat

cikkek.

Kiváló tisztelettel

REICHARD-áruháza

Fő-utca.

x Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy a körösparti vendéglőmben, melyet a mai kor igényeinek teljesen megfelelőleg rendeztem be. Jó ételekről és kittäző italokról gondoskodva van. Minden este elsőrendű cigány zene, friss csapolású Dréher

sör, zóna reggelik, hideg és meleg ételek minden időben pontos kiszolgálás és olcsó árak mellett kaphatók. Nyári és téli kényelmes fedett helyiségeim módot nyújtanak a legkényesebb igényeket kielégítenem. Midőn ezt a n. é. közönségnek b. tudomására hozom azon szerény óhajomnak adok kifejezést, hogy úgy mint a jelenben, a jövőben is minél számosabb b. látogatósaikkal engem továbbra is megtisztelni sziveskedjenek. Kiváló tisztelettel *Szabó Gyula*, vendéglős. Abonensek felvételnek.

x Ritka kedvező alkalom kínálkozik most tisztelt olvasóinknak, kézműára szükségleteit beszerezni. A helybeli közkedveltségnek s általános szoliditására s jó és finom áruiról elismert *Wallerstein Fülöp és fiai* cég más vállalat miatt hatóságilag engedélyezett végeladást csinál, s az egész raktár készletét, gyári áron alól kiárusítja. Saját érdekében felhívjuk ez uton is t. olvasóink figyelmét erre a ritka kedvező alkalmra.

x A Magyar király kávéház. Az őszi idény beálltával eleven, pezsgő élet fogja felváltani a kávéházakra holt szezont nyarat. Az őszi első sorban Breyer Károly, a Király kávéház népszerű kávéjának kedves és nehezen várt vendége, mert ilyenkor tömegesen keresik fel azok, akik inyenczeknek vallják magukat. — Az idén különösen nagy előkészületeket tett Breyer Károly, és a rendes kávéházi ételen és italokon kívül *hideg buffet, conservek, pástétomok, székely-gulyás, őz pörkölt, füstölthús, gomba-paprikás, őz szelet mártással*, szóval minden izléses és jó, éjjel-nappal rendelkezésére áll a publikumnak. Ez az újítás bizonyára legszelebb körben fog méltánylásra találni.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Szombat: A hajduk hadnagya.
Vasárnap: A hajduk hadnagya.
Hétfő: A hajduk hadnagya.

A hajduk hadnagya.

— Először adták a Szigligeti-színházban, 1904. okt. 7-én. —

Sajnos, hogy nem utoljára.

Mert nem ugyan a meséje, de még a zenéje sem, sőt az annyira reklamirozott pazar kiállítású díszletek, jelmezek stb. sem tartanak fenn a műsoron, de fentartja majd a karzat és fentartja majd a katonavárosi közönség.

A karzat azért, mert a francia bohózatok is felülmúló mértékben fordulnak elő benne, nem annyira a szellemeskedő, mint inkább a három kapitulációs triviális kétértelműségek, a katonavárosi közönség pedig azért, mert soha nem hallott mértékben fordul elő benne a zsidóság büszkesége az ő dicsőítésük. (Ugy éljek, hogy nem azért írom, hanem mert tényleg így van.)

A zenéje fülbemászó, mert ismerős édes reminisczenziák elevenednek fel bennünk.

Hol a Hunyadi Lászlóból, hol más kedves keringők és ismert operett áriákból. Ezek aztán elég ügyesen be vannak illesztve, hol a kar, hol egy duett vagy quartett számára.

A tartalma pedig az, hogy Boronnay Imre a hajduk hadnagya táborozás alkalmával, mikor a sátorból tiltva volt eltávozni, mint az őrség parancsnoka, a tilalmat megszegi és pusztán lovagiasságból, mely aztán szerelemmé alakul, a katonák kezéből megmentett Scherfenberg Jadviga grófnét szüleihez elkíséri. A fegyelem súlyos megsértése miatt halálra ítélik, de a grófné — és ez tölti be a hátralevő két felvonást — többek segítségével megmenti, illetve kegyelmet eszközöl ki a számára. Természete-

sen, mint jól nevelt darabhoz illik, a legutolsó perczenben.

A hajduk hadnagyát *Horváth Kálmán* igaz melegséggel, mint a ki szerepét megszerette, hangulatosan és harmonikusan adta elő. Kár, hogy rekedt volt. A grófnőt *Garzó Adél*, az új coloratur primadonna személyesítette. Bájos hangjával és rutinrozott játékával teljesen megfelelt a kívánalmaknak. *Agnelly Irén*nel ugy vagyunk, hogy mikor naiva szerepet ad, inkább szeretőnk operettben látni, ha pedig operettben látjuk — hiába töltötte az egész nyarat ének-tanulással — akkor meg inkább látnánk mint naivát. Éppen azért, az egyik főszerepet *Barbarinát* nagyon nagy hiba volt reá bízni. *Bérczi* az ő megszokott modorával adta Szépiczig kémet, a helyzet nyújtotta komikumot nem ugy adván elő, mint ahogy fel kellett volna fognia. — *Szathmáry Árpád* strázsamestere, valamint *Aradi Aranka* Gaston kadetja a most kivételesen türehető összhanghoz szintén kedvezően járultak hozzá, ugy hogy a szereplők igyekezete a hatást teljesen biztosította. *Rédei* az ezredes szerepében nagyon jó volt. Hangja kellemes, játéka biztos... mért ne lehetne ezt mindég megmondani. *Bognár János*on meglátszott a kedvetlenség, hogy nem neki való szerepben kellett fellépnie.

Egyébb érdekességei még a népdalok, melyeket *Horváth* énekel, és a fess *Petneházy* meg *Barkóczy* huszárok trombitával, kiket a kardalósok mutatnak be.

A színház zsufolásig telve és lesz is mindig valahányszor adják a fent említett okokból, ... És az ember mindig bizalmatlan marad majd a magyar szerzők operetteihez.

(He.)

A hajduk hadnagya. Ma este kerül másodsor színre Czobor és Társa óriási sikerű újdonsága »A hajduk hadnagya« ugyan abban a szerep osztásban, mint a premieren.

Vasárnapi előadások. Vasárnap két előadás lesz a Szigligeti-színházban, d. u. 3 órakor félhelyárakkal színre kerül a Czigánybáró, este rendes helyárak mellett itt harmadszor. A hajduk hadnagya, új operette. A Czigánybáró előadásán a főszerepeket ez alkalommal a következők játsszák. Szaffi cigány leány *Wlassák Vilma*, *Arzéna*, *B. Koppán Margit*, *Gábor Sümegi Ödön*. — A többi főszerep marad a régi kezekben.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 9. Bérletszám 10. (páros.)
Ma, Szombaton 1904 október 8-án:

színre kerül:

A hajduk hadnagya.

Operette.

Jegyek előre válthatók a színház jobb oldalán, a bérhálzával szemben, d. e. 10 től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénziárnál 7 órakor.

A holnapi előadásra jegyek előre válthatók ma d. u. 3. órától 5-ig.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap, vasárnap október hó 9-én:

Délután 3 órakor fél helyárakkal:

A cigánybáró.

Operette.

Este fél 8 órakor rendes helyárakkal:

A hajduk hadnagya.

Operette

Igazságszolgáltatás.

Hirlapírók pöre. Sas Ede a *Nagyvárad* felelős szerkesztője a tavasszal élénk hirlapi polemia elegendő *Biró* Lajossal a *Szabadság* felelős szerkesztőjével. A hirlapi vitaközösség sértés lett a vége. *Biró* becsületsértésért perbe fogta Sas Edét. A tárgyalás tegnapra volt kitézve a nagyvárad kir. törvényszéken. A tárgyalás megkezdése előtt Sas Ede bocsánatot kért *Biró* Lajostól és ezzel az eljárást a törvényszék befejezte.

NYILTTÉR.

Bumbera Imre

polgári- és papi szabó.

Nagyvárad, új „Bazár”-épület színház oldal.

Van szerencsém a nagyérd-mű közönség és Főispitelendő papság becses tudomására hozni, hogy a **legújabb divatu és a legjobb minőségű őszi és téli szövetim** raktáron vannak, melyekből a legújabb és legegységesebb szabás szerinti ruhákat készítem nagybecsű megrnd-lőimnek.

Különösen felhívom a Fő isztelendő papság figyelmét **sima, fekete áruimra**, melyekből nagy raktárt tartok a **Főispitelendő papság részére**. Állandóan nagy választék **reverenda czimáda** és egyházi **kvadrátusokból Rivétum** fekete és viola színben, továbbá egyedül raktára a mai idény legsz-bb és lebecsűsebb **hit, remény, szeretet övének** (c.m.ulus), mely egyedül **csak nálam szerezhető be.**

Midőn a Főispitelendő papság és a nagyérd-mű közönség becses párfogását kérem föl kell említenem, hogy **olvam** mindig a jó munka jutányos ár volt, melytől **Itérni** a jövőben sem fogok.

Nagybecsű megrendeléseket kérve, maradtam kiűző tisztelttel:

Bumbera Imre,

65

polgári- és papiszabó.

TÁVIRATOK.

Tisza István nyílt beszéde választóihoz.

Budapest, okt. 7. (Saját tud. táv.) Tisza István gróf miniszterelnök ma nyílt levelet intézett a geszti választókerület polgáraihoz, melyben politikai álláspontját fejtegeti. A nemzet az elnyomatás korszakában minden áron, nagy küzdelemmel iparkodott vissza szerezni elvesztett szabadságát. A kiegyezés létrejötté után a nemzet és a király lelke egygyé forrott össze. A kiegyezésért nem kívántak tőlünk semmi áldozatot.

A mi a hadsereg vezényleti nyelvén megállapítását illeti, az örök időktől fogva a király felség jogai közé tartozott. Ezt megváltoztatni csak a király és a nemzet együttes óhajára lehet. A nemzet érdeke az, hogy ilyen dolgokért ne ingassák meg a király és népe között fönálló kitünő egyetértést. A legokosabb dolog az volna, — ezt minden mellék gondolat nélkül mondja Tisza — hogy ha a vezényleti nyelv kérdést véglegesen levénnek a napirendről. Az obstrukció duló harcza megingatta parlamenti hely-

zetünket. Az ilyen szégyenteljes *helyzetben mihamarább segíteni kell.*

A nemzet sorsát nem lehet tovább kiszolgáltatni egyesek szeszélyének. A magyar haza csak akkor lesz ismét boldog, ha a parlament — mint régen — az elvek és érvek csatateré lesz, hol komoly emberek fognak sikraszállni a maguk igazáért; a haza boldogulásáért.

Tisza István gróf nyílt levele nagy feltűnést keltett a budapesti politikai körökben, hol élénken tárgyaltak róla. Különösen a függetlenségieket keserítette el a miniszterelnök nem várt nyilatkozata.

Rakovszky és Polonyi felháborodással nyilatkoztak a nyílt levélről. Ugron Gábor csak *Tisza* István fiatalágának és fékezhetetlen vérenek tulajdonítja ezt a megzondolatlan cselekményt. A függetlenségiek kíváncsian várják *Thaly* Kálmán nyilatkozatát.

Fordulat a bélyeglopás ügyében.

Budapest, okt. 7. (Saját tud. táv.) Egy kereskedő fejelentést tett a rendőrségnél arról, hogy neki gyakornoka olcsó bélyegeket adott el. Midőn kérdőre vonta gyakornokát, az azt mondotta, hogy egy *Gelb* nevű őrmestertől kapja a bélyegeket eladásra. A rendőrség elment a kaszárnyába és házkutatást tartottak *Gelb* lakásán, hol több száz korona értékű bélyeget találtak. *Gelb* a rendőrség letartóztatatta.

Tűz a bázeli színházban.

Bazel, okt. 7. A városi színház belsejében ma reggel 4 óra körül tűz támadt, mely a színház belsejét egészen elpusztította. A tűzoltóság tehetetlenül állott a tüzzel szemben, úgy, hogy a színház mellett lévő műcsarnok is veszedelemben forgott. Egy tűzoltó súlyosan megsebesült.

Kazán robbanás.

Szerajevo, október 7. Tegnap Zavidovicsban az Eissler és Ortlich-féle boszniai erdő ipartelepen kazánrobbanás volt. A robbanás két munkást megölt és többeket megsebesített.

Az államtitkár köszönete.

Szeged, október 7. (Saját tud. táv.) Rapaics Radó földmívelésügyi államtitkár válasza Szeged hatóságának üdvözlő táviratára, levélben többek között a következőket írja: Az események sajtóságos összetalálkozása volt, hogy engem, e város fiát, pályám arra utalt, hogy hosszú időn át éppen azon ügykör legyen feladatam, amelynek ellátása Szeged létérdekét képezi.

És amily szívszorongva láttam egykor, hogy szülőföldem a kétségbeesés szélére jutott, oly igaz öröm tölt el ma, midőn a királyi szó hatása alatt a romok helyén a nagy magyar Alföld disze-virága emelkedik. Tagadhatatlanul megnyugvást és meglepedést érzek, hogy az újjáalkotás munkájában, mint Szeged hű fiának, egy parányi feladat nekem is jutott. Ha ily feladat megoldására törekednem kötelességem volt, akkor az annyi más nagynevű munkatárssal megosztott feladat némi elősegítéseért a legméltóbb jutalmat vettem abban, hogy szülőföldem, Szeged város szebb lett, mint volt. Most, midőn korban változva, de érzésben változatlanul újra előttem lebeg a mult sok kedves emléke, hálás köszönetem ismételt kifejezése mellett biztosíthatom nagyságodat és a város tisztelt közönségét, hogy egyedül az a benső óhaj tölt el, hogy e tőzgyökeres magyar nép összetartása és nem lankadó munkája jutalomképpen emelkedjék Szeged a virágzás és jólét azon fokára mely az egykor ártatlanul szenvedett sors csapást vele egészen elfeledteti.

REGÉNYCSARNOK.

Makár álma.

Irta: **W. Korolenko.**

10

Nem látod, hogy gyalog gyorsabban haladsz, mint a tatár a lovon? . . . Azt óhajtod talán, hogy több ezer éven át légy kénytelen utazni? . . . Makár most már értette, miért akarta neki a tatár a lovat olyan készégesen átengedni.

— Gyalázatos népség! — gondolta és a tatár felé fordulva, szólt:

— Jól van, jól, csak menj a te lovaddal . . . én majd bepanaszolok a bíróságnál.

A tatár bosszusan nyomta fejébe a kalapját és megkorbácsolta a lovat. A ló felágaskodott, neki indult, hófergetegek keletkeztek patái körül, de amíg Makár és a pópa ott maradtak, a tatár egy lépéssel sem ment előre.

Dühösen köpködött a tatár és Makárhoz fordulva szólt:

— Mondd csak, dolgoz (barát), nem volna véletlenül egy dohányleveled a számomra? Borzasztó kedvem támadt dohányozni és már négy év óta kifogyott a dohányom.

— Eb a barátod, nem én — válaszolt dühösen Makár. — Nézze meg az ember! Ellopja a lovamat és még dohányt mer kérni tőlem! Menj, akár megdögölhatsz miattam, nem foglak szenni . . .

És e szavak után Makár utnak indult.

— Rosszul tetted — jegyezte meg Iván pópa — hogy nem adtál egy kis levél-dohányt ennek az embernek. Ezért a jó tettedért a Tanyon legalább is száz vétkeidet megbocsájtotta volna itéleted napján.

— Miért nem mondtad ezt előbb? — ellenvété goronbán Makár.

— Most már késő neked ilyen tanácsokat adni. A pópának akkor kellett volna téged erre megtanítani mikor még éltél.

Makár megharagudott. Most már világos, hogy a pópák semmi hasznát nem hajtának; bezsebelik ugyan a papi díjakat, de még annyi fáradságot sem vesznek maguknak, hogy megtanítsák a hívőket, minő fontos pillanatban szükséges egy tatárt dohánylevéllel megajándékozni, hogy az ember bünbocsánatot nyerjen . . . Könnyű azt mondani: száz bűn! . . . és mindezt egy dohánylevélért! . . . Azért mégis . . . ez megérdemelne!

— Várj csak — szólt. — Egy dohánylevéllel beérjük ketten, még négy más van nálam, azokat odaadom a tatárnak. Összesen négyszáz bűn ez! . . .

— Fordulj vissza — felelte a pópa.

Makár visszafordult. Háta mögött fehér abroszként terült el a néptelen síkság. A távolban egy pillanatra fekete pontként feltűnt a tatár. Makár egy másodperczig még felhőként látta porzani a havat tarkaszőrű lovának a patái körül, de ez felhő is eltűnt.

— Jó, jó — szólt Makár. — A tatár meg lesz az én dohányom nélkül is . . . De meny nyire tönkretette a lovamat!

— Nem — felelte a pópa — nem ő tette tönkre a lovadat. De ez lopott ló. Nem hallottad soha az öregektől, hogy: »lopott lóval nem jutsz messzire?« Makár csakugyan hallotta ezt a mondást az öregektől, de miután életében elég tatárt látott lopott lovon lovagolni és azok mégis eljutottak a városig, nem sok fontosságot tulajdonított az öregek beszédének. Most azonban belátta, hogy néha még az öregek is igazat modhatnak . . .

Észrevette azt is, hogy a síkságon nagyon sok lovat elhagytak maguk mögött. Valamennyi úgy haladt, mint a tatár lova, madárként repültek, a lovasok verejtékesek voltak és Makár mégis valamennyinek eléje került. Minden lépéssel elhagyott egyet.

Legtöbbnyire tatárok voltak. Néha-néha azonban tesalgnani benszülöttet is felösmert kö-

zöttük. Ez utóbbiak közül néhányan bikákou ülteket, melyeket időként vesszővel buzditottak előre.

A tatárookra dühös pillantásokat vetett Makár; dörmögött, hogy azoknak még ez sem elég büntetés. De a tcsalganiakkal még szóba is állott. Az igaz, hogy ezek is tolvajok, de azért mégis csak a barátai voltak. Sőt néha akarta ellenére is szánalmat érzett irántuk. Fölszedett néhány ágat és buzgón verdeste, buzditotta előre a bikákat és lovakat. De alig tett mellettük néhány lépést, a lovasok elmaradtak, alig látható fekete pontokká váltak mögöttük.

A siksnagnak nem volt se vége, se hossza. Minden pillanatban majd egy lovas, majd egy gyalogos mellett haladtak el és a siksnag mégis egészen üresnek tetszett, mintha az utasok között ezer mértföld lenne.

A sok idegen arc között Makár észrevett egy ismeretlen öreget. Pedig hogy ez is Tcsalganból való volt, elárulták a vonásai, ruházata, járása.

Makár azonban nem emlékezett, hogy őt, valaha látta volna. Az öreg rongyos szónát, nagy, szintén elnyűtt bergeszt, régi bőrnadrágot és egy egészen rossz, borjubőrből készült torbaszt viselt. De ami a legborzasztóbb volt, hogy ez a koros ember egy nálánál még korosabb asszonyt cipelt a hátán. Az asszony lábszárai a földet surolták. Az elfutott öreg botladozott és nehezkesen támaszkodott a botjára.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Az 1854 évi sorsjegyek századik és utolsó húzása október elsején volt Bécsben. Ezt a sorsjegy-kölcset, melynek alaptőkéje 50 millió konvencziós értékű forint volt, Baumgartner osztrák pénzügyminiszter bocsátotta ki annak idején az akkori viszonyok közt nagy sikerrel 90 %-os árfolyamon. A kibocsátott 200.000 drb sorsjegyből még 4300 drb. van forgalomban, melyeket december 31-ére szóló esedékességgel most, október elsején sorsolnak ki. Az összes nyereségek értéke emel az utolsó húzásnál 4 millió.

A gabonatözsde határidői.

Budapest, okt. 7.	
Buza okt. — — — —	10.20
Buza apr.-re — — — —	10.56
Rozs okt. re — — — —	7.43
Tengeri májusra 1905. — — — —	7.30
Zab okt. re — — — —	6.75
Repeze aug.-ra — — — —	11.60

Értéktözsde.

Budapest, okt. 7.	
Os rákhitelrészvény — — — —	671.—
Magyar hitelrészvény — — — —	780.50

Leszámi oló bank — — — —	463.—
Rimamurányi — — — —	530.—
Osztrák-m. államvasuti részvény — — — —	644.—
Közuti vasut — — — —	584.—
Városi villam s vasut — — — —	344.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1904. okt. 7.

Magyar aranyjárdék 4% — — — —	119.25
Magyar vasuti kölcson aranyban 4 1/2% — — — —	—
Magyar vasuti kölcson ezüstben 2 1/2% — — — —	—
Magyar koronajárdék 4% — — — —	97.15
Italméresi jog megváltási kölcveny — — — —	—
Magyar keleti vasuti államkölcveny 1876-ból — — — —	88.75
Magyar földtehermentesítési kölcveny 4% — — — —	98.—
Horváth-szlavon földtehermentesítési kölcveny — — — —	98.50
Magyar nyereségy sorsjegy-kölcson — — — —	209.50
Titza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcson — — — —	161.—
Osztrák járdék papirban — — — —	99.25
Osztrák járdék ezüstben — — — —	100.—
Osztrák korona járdék — — — —	1b9.—
Osztrák járdék aranyban — — — —	99.—
1860. oszt. államsorjegyek — — — —	154.—
Osztrák magyar bankrészvény — — — —	1615.—
Magyar hitelbank részvény — — — —	782.50
Osztrák hitelbank intézeti részvény — — — —	675.50
Osztrák-magyar államvasuti részvény — — — —	655.75
20 frankos arany (Napolendor) — — — —	19.03
Német birodalmi márka — — — —	117.37
London vista — — — —	239.45
Páris vista — — — —	95.20
20 márkás arany — — — —	23.46

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Magyar műbutorgyár

részvénytársaság.

Gyártelep: BÉKÉSCS ABÁN. Gyári-

raktár: NAGYVÁRADON,

Szent László-tér, a holdas templom mellett.

Képviseli: **PORJESZ ÁRMIN.**

Saját készítésű elegáns asztalos és kárpitos

BUTOROK

modern styben, gazdag választékban, v. i. n.

Szolid, szabott árak!

Szülő eladás.

A POLGÁRI TAKARÉKPÉNZTÁR tulajdonát képező volt MANDL-féle szőlőnek szőlőtermését

nyilvános árverésen eladja.

Árverési határnap: hétfőn, 1904. október 10-én d. u. 3 órakor a helyszínén, Körös-oldalon levő szőlőben.

Vevő tartozik a vételárat leütés után azonnal készpénzben kifizetni.

Árverési vevő a szőlő termést saját költségén maga szüretelteti le.

Nagyvárad, 1904. október hó 4.

Az igazgatóság.

Ki

hirdetni akar

akár csak apróhirdetéssel is és pedig személyi képviselési, állás, vétel, eladás, haszonbér- és bérlet keresletekkel, előnyösen fordul

Mosse Rudolf

hirdetési irodájához

BUDAPEST.

IV., Ferenciek-tere 3,

(Távbeszélő 32-45.)

Ez által a hirdetőre több költség nem, ellenben egész sora az előnyöknek háramlik és pedig: díjtalan szaksz. tanács a hirdetés célszerű szervezésére feltűnő kiállítására és a legalkalmasabb lapok választására nézve stb. Katalogus díjtalan

FŐ-ÜZLET: Zöldfa-utcza, a Zöldfa-kávéházzal szemben.

Szülők figyelmébe ajánljuk

fiuk és leánykák részére: kész fehérneműket, ugyszintén paplanok,

harisnyák minden rőfös és női divatáruk nagy választékban.

FÉRFI-INGEK. Szolid és pontos kiszolgálás mellett.

Szabó Testvérek rőfös- és divatáruháza Nagyvárad, Zöldfa-utcza, — a »Zöldfa«-kávéházzal szemben és a »Zöldfa«-sör-sarnok mellett. —

FŐ-ÜZLET: Zöldfa-utcza, a Zöldfa-sör-sarnok mellett.

FINOM KISZOLGÁLÁS.

SZOLID ÁRAK.

KECSKEMÉTY ISTVÁN

ÉTTERME és SÖRCSARNOKA Nagyváradon, Lukács György-(Kőfaragó)-utca sarkán.

Kitünő teke-pálya!

Van szerencsém a n. é. közönség és igen tisztelt vendégeim becses tudomására hozni, hogy *teljesen újonnan átalakított és jól gondozott* minden kívánalmat kielégítő

teke-pályámat már megnyitottam

s azt a szórakozni vágyó közönség szíves rendelkezésére bocsátottam.

Továbbá ajánlom **magyaros konyhám, tisztán kezelt boraim** jutányos ár és pontos kiszolgálás mellett.

A n. é. közönség szíves pártfogását kérve, vagyok teljes tisztelettel

743

KECSKEMÉTY ISTVÁN, vendéglős

Egyben van szerencsém igen tisztelt vendégeim és jóakaróim szíves tudomására hozni, hogy

éttermemet *megnagyobbítottam,* úgy, hogy tisztelt vendégeim kényelmét megszerzem. Most alkalmam van minden *társas összejövetelekhez tágas, szép termet rendelkezésre bocsátani.*

Előzékeny kiszolgálás!

Jutányos árak!

Társas ebédek, vacsorák vagy lakomák étlap szerint vagy megállapított árak mellett elfogadtatnak. — **ABONENSEK** részére mérsékelt árszámítás.

Egyben van szerencsém a vidéki utazó közönség szíves figyelmébe ajánlani újonnan berendezett **VENDÉGSZOBÁIMAT**, melyek tisztántartására különös gondot fordítok, valamint **SZALLÓHELY** is jutányos ár mellett szíves rendelkezésre áll.

Számos látogatást kérve tisztelettel

KECSKEMÉTY ISTVÁN
vendéglős.

„Nagyváradí Hitelbank“

részvénytársaság

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

házak és földbirtokokra 10—50 évi időtartamra a legolcsóbb kamatláb és a legelőnyösebb feltételek mellett

törlesztéses

jelzálogköcsönöket

nyújt,

melyeket a legrövidebb idő alatt folyósít. Köcsönkérő részről hiteles telekkönyvi kivonat, kataszteri birtokiv és esetleg községi becsü-bizonyítvány mutatandó be. Drágább kamatozású köcsönöket bélyeg- és illetékmentesen convertál.

Elfogad betéteket könyvecskékre és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett összeg után **5°-os** kamatot fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámított váltókat.

Értékpapírok, ékszerek és terményekre előleget ad.

79

Az igazgatóság.

Hatóságilag

engedélyezett

végeladás!

Más vállalat miatt helybeli

kézmű-, divatáru- és confection-

(kész női- és gyermek-felöltők) üzletünket

feloszlattuk s az árukat készpénz fizetés mellett gyári áron alul kiárusítjuk.

Tisztelettel

WALLERSTEIN FÜLÖP FIAI

Bémer-tér, színházzal szemben.

Berendezés eladó.

Üzlethelyiség kiadó.